

PÖYTÄKIRJA

Ilmastopaneelin 3. kokous

Aika: 9.6.2016, klo 12:00–16:00

Paikka: SYKE, Mechelininkatu 34a (Lumikko, 7. krs)

Paikalla:

Paneelin jäsenet: prof. Markku Ollikainen (pj), Helsingin yliopisto, prof. Antti Asikainen, Luonnonvarakeskus, prof. Marja Järvelä, Jyväskylän yliopisto, tutkimusprof. Maria Kopsakangas-Savolainen, Oulun yliopisto, johtava tutkija Timo Lanki, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, prof. Lassi Linnanen, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, prof. Kristiina Regina, Luonnonvarakeskus, johtaja Jyri Seppälä, Suomen ympäristökeskus, tutkimusjohtaja Yrjö Viisanen, Ilmatieteen laitos.

Sihteeristö ja yhdyshenkilöt: ylitarkastaja Pirkko Heikinheimo, ympäristöministeriö, tohtorikoulutettava Sanna Lötjönen, Helsingin yliopisto, neuvotteleva virkamies Hanna Mattila, maa- ja metsätalousministeriö.

Vierailijat: Arto Virtanen, Hill+Knowlton.

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12:15.

2. Asialistan hyväksyminen työjärjestykseksi

Asialista hyväksyttiin työjärjestykseksi.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

4. Maatalous ja ilmasto

a. Katsaus ministeriöstä (Hanna Mattila, MMM)

Hanna Mattila (MMM) esitteli ministeriön ajatuksia aiheesta ja samalla keskusteltiin. Kokouksissa on tarkoitus käydä läpi eri teemoja ja samalla pitää huolta panelistien tietoisuudesta.

b. Paneelin maatalousraportin esittely (Ollikainen)

Ollikainen esitteli paneelin maatalousraporttia.

Maatalous ja ilmasto – aiheesta keskusteltiin.

5. Ajankohtaista

a. Tilastokeskuksen kirjelmä

Vastauskirje, joka hyväksyttiin paneelissa, on lähetetty postitse Tilastokeskukseen. Uusi raportin versio on lähetetty sähköpostitse. Järvelälle annetaan valtuudet laittaa Pipatille viestiä mahdollisesta jatkokeskustelusta. Ollikainen tulisi mukaan keskusteluun.

b. Paneelien tapaaminen Lontoossa

Tapaaminen oli hyvin kiinnostava ja siellä käytiin läpi monta teemaa. Tapaamisen jatkona sovittiin bookletin tekemisestä. Tätä voidaan käyttää jatkossa esitteenä kansallisista ilmastopaneeleista. Monessa maassa tehdään hankkeita samoista aiheista, minkä vuoksi paneelien kannattaisi tehdä yhteistyötä. Airaksinen voisi olla koordinaattori energiatehokkuusasiassa. Tapaamisen jatkona on ajatuksena tehdä enemmän yhteistyötä jonkin teeman kesken, ei niinkään järjestää vuosittaisia tapahtumia.

c. Ministerin metsäkeskustelu

Asikainen, Seppälä ja Ollikainen ovat olleet mukana keskusteluissa siitä, mitä hiilineutraalisuus ja viimeaikainen keskustelu bioenergian käytöstä tarkoittavat ja miksi tutkijat ovat eri mieltä siitä, mitä tiede sanoo. Keskustelua sovittiin jatkettavan ja mukaan kysytään myös ulkomaisia tutkijoita.

EFI:llä oli biotalousseminaari, jota vetivät Göran Persson ja Esko Aho. Yrityksenä oli, että biotalouskeskustelu olisi järkevää ja että sille saataisiin järkevä sisältö. Tässä pitää olla aktiivisesti mukana.

Paneelin edustaja on kutsuttu 15.6. järjestettävään seminaariin (TEM Auditorio), jossa ministeri julkistaa perusskenaarion, johon Kaisu ja energia- ja ilmastostrategia tulevat perustumaan. Katsotaan kuka menee seminaariin.

d. Yhteistapaaminen paneeli – IPCC-työryhmä

Tuomenvirta ja Heikinheimo ovat suunnitelleet yhteistapaamista. Tapaamisessa olisi ilmastopaneelin ja IPCC-työryhmän esittelyä ja lisäksi keskustelua siitä, minkä tyyppistä synergiaa ja yhteistä toimintaa voitaisiin harjoittaa. Syyskuun loppua tai lokakuun alkua on tarjottu ajankohdaksi. Ajatusta pidettiin hyvänä ja valmistelussa päätettiin edetä tämän mukaan.

6. Cleantech-raportin käsittely

Ollikainen esitteli cleantech-raportin luonnosta ja raportista keskusteltiin.

Teksti on Ollikaisen kirjoittama eivätkä muut ole vielä ehtineet kommentoida sitä. Tarkoituksena on ollut tehdä interaktiivinen paperi ja sitä varten on tehty paljon haastatteluja. Raportti ei valmistu ennen kuin kaikkien haastateltujen tahojen kanssa on keskusteltu uudestaan. Alkusyöksyllä olisi muutama pyöreän pöydän keskustelu cleantech-aiheesta. Tavoitteena on saada raportti päätöskäsittelyyn paneelin elokuun kokoukseen. Nyt on saatu yleisymmärrys ihmisten ajattelusta

sekä tilastollinen analyysi (tästä tulee osajulkaisu) ja nämä käsitykset testattaisiin pyöreän pöydän keskusteluissa ennen julkaisua.

Tässä käytiin raportin lähetekeskustelua. Seppälä ja Airaksinen voisivat lukea raportin tiukalla seulalla läpi. Tämän jälkeen keskustelua jatketaan pyöreän pöydän keskusteluissa.

7. Viestintäsuunnitelma (Arto Virtanen, H+K)

Virtanen kertoi viestinnän ajankohtaisista asioista.

Tämän kauden uusille panelisteille järjestettiin mediakoulutus ja valokuvaus. Verkkosivut uudistetaan kokonaan. Käännöstyö englanniksi on menossa. Tehtäväkuvan muutosta kuvataan myös uudella logolla. Keskustelun pohjalta on luonnosteltu kolme erilaista tunnusta. Logoehdotuksista keskusteltiin. Virtanen keskustelee graafikon kanssa, onko syytä tai mahdollista muokata lumihiihtäjä-ehdotusta. Lötjönen lähettää tämän jälkeen kaikille äänestyslinkin ja siinä päätetään logo.

8. Keskustelu tutkimushankkeista

a. Liikenne

Liimatainen ei päässyt paikalle, joten Heikinheimo esitteli hanketta lyhyesti. Tarkoituksena olisi ehtiä tuottamaan tietoa energia- ja ilmastostrategian ja Kaisun taustalle, minkä vuoksi on tärkeää lähteä nopeasti liikkeelle. Uusittu suunnitelma pohjautuu siihen, mitä VTT:n vaikutusarvio ei tee (kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen sekä LNG:n asioita). Hanketta on tällä tavoin hieman supistettu.

Hankkeesta keskusteltiin. Heikinheimo laittaa Liimataiselle (sekä Ollikaiselle ja Langille) viestin tästä keskustelusta.

b. Metsä

Hankkeessa olisivat mukana ainakin Seppälä, Asikainen, Kanninen ja Ollikainen. Muut kuin Seppälä eivät ole ehtineet vielä lopullisesti hyväksyä suunnitelmaa. Ajatuksena on kokonaiskuvan kirkastaminen; vielä pitäisi selvittää avoimia kysymyksiä ja kustannustehokkuusnäkökulma tulisi nimenomaan uutena näkökulmana. EFI olisi kiinnostunut tekemään yhteistyötä. Avointen kysymysten osalta lähdetään liikkeelle niistä tahoista, jotka haluavat selvyyttä asioihin esim. politiikan kannalta. Näihin kysymyksiin pyritään vastaamaan EFI:n kanssa. LULUCF-säännöksen jälkeen käytäisiin synteetikeskustelu siitä, mitä säännös käytännössä tarkoittaa. Budjetti on tässä aika suuri.

Hankkeesta keskusteltiin.

c. Osallistaminen

Ilmastopaneeli

Järvelä kertoi hankesuunnitelmasta. Tässä lähdettiin liikkeelle ilmastolaista. Suunnitelma on mennyt eteenpäin ja siinä on löydetty neljä teemaa, joita on työstetty Ratisen kanssa. Toteuttamisen muodot on löydetty kohtuullisen budjetin rajoissa. Ratinen on kiinnostunut kuntien ilmasto-ohjelmapuolesta (yksi gradu voisi liittyä tähän); toinen aihe voisi olla ilmastokasvatus ja yritykset. Miten yhdistetään osallistaminen ja sosiaalinen hyväksyttävyys? Tässä voitaisiin käyttää peräkkäisiä työpajoja, jotka dokumentoitaisiin. Sosiaalinen hyväksyttävyys on paljon käytetty termi, mutta siihen ei ole selvää määritelmää. Langin kanssa keskustelun jälkeen päivitetty suunnitelma tulee Basecampiin kaikille kesäksi kommentoitavaksi.

d. Ristiriitaiset kannustimet

Kopsakangas-Savolainen kertoi hankkeesta. Toimintaympäristöjen vaikutukset jätettiin pois ja suunnitelmaa supistettiin keskustelujen pohjalta. Mukaan jätettiin kolme aihetta: päästökauppa ja uusiutuvan energian tuet, polttoaineiden hiilidioksidivero ja energiaintensiivisen teollisuuden veroleikkuri sekä päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiojärjestelmä. 1. ja 3. ovat varmaan pitkälti tutkimustietoon perustuvia koostavia analyysejä. Toisessa suomalaisen aineiston avulla olisi tarkoitus tehdä myös vähän omaa analyysiä. Mukana ovat alustavasti VATT, SYKE ja Luke.

Hankkeesta keskusteltiin.

e. TEM, energiatehokkuus

Siirretään seuraavaan kokoukseen.

f. MMM, sopeutuminen

MMM tuottaa tästä hieman tarkemman suunnitelman kesäksi kommenteille.

g. Tieteellinen kooste

Ilmastolaki edellyttää tieteellisen koosteen tekemistä, mutta koosteen muoto ja laajuus ovat avoimia. Ollikaisen kertoi ehdotuksestaan, josta oli keskustelu puheenjohtajiston kokouksessa.

Otsikko olisi esim. ”Visio hiilineutraalista Suomesta - Ilmastopolitiikan tiekartta vuoteen 2050”. Kukaan ei mieti systemaattisesti, mikä on pitkän aikavälin linja, koska keskitytään vuoden 2030 tavoitteeseen. Paneeli voisi miettiä tätä tiekarttatyyppisesti (selvästi alle 2 astetta tai 1,5 astetta tavoitteeksi vuoteen 2050). Millaiseen maailmaan pitäisi pyrkiä, jotta tämä olisi mahdollista ja mitkä olisivat välitavoitteet? Mitä tämä tarkoittaisi EU:lle ja Suomelle? Miten eri sektorit näyttäisivät kehittyvän ajassa? Mitä tapahtuu päästökauppasektorille? Tämä antaisi mahdollisuuden miettiä välitavoitetta; onko 40 % riittävästi? Mitä IPCC:n pohjalta voidaan sanoa? Tämä olisi tieteellinen osuus. Lisäksi olisi paneelin keskusteleva osuus. Tuotettaisiin arvio vähennyspoluista eri sektoreille. Joiltain sektoreilta tarvitaan asiantuntijoiden konsultointia (mm. F-kaasut). Tämä

voisi olla koko paneelin julkaisu. Sektoreista tulisi pienet tekstit ja nämä koottaisiin kasaan. Budjetti ei olisi erityisen suuri ja sitä käytettäisiin lähinnä konsulttiavun saamiseen.

Tieteellisestä koosteesta keskusteltiin. Suunnitelma laitetaan Basecampiin kommentoitavaksi ja jatkoa katsotaan sen jälkeen.

9. Päätösasiat (ilman ministeriöiden edustajia)

a. Keskustelua toimintatavoista

Paneelin toimintavoista keskusteltiin. Päätöskäsittelyt kokouksissa tullaan jatkossa tekemään pääasiassa ilman ministeriöiden edustajia. Yksittäinen panelisti voidaan tarvittaessa jäädä jonkin asian käsittelyn ajaksi.

b. Tutkimushankkeet

i. Liikennehankkeen suunnitelman hyväksyntä

Suunnitelma hyväksytään ja sitä täydennetään keskustelujen pohjalta. Budjetit katsotaan vielä erikseen, mutta suuruusluokka on kuten keskusteltu. Tämä on pienempi hanke, jolle kuitenkin tarvitaan riittävä rahoitus.

ii. Metsähankkeen suunnitelman hyväksyntä

Suunnitelma hyväksytään ja sitä täydennetään keskustelujen pohjalta. Budjetit katsotaan vielä erikseen, mutta suuruusluokka on kuten keskusteltu. Tämä on iso hanke.

iii. Ristiriitaisten kannustimien suunnitelman hyväksyntä

Suunnitelma hyväksytään ja sitä täydennetään keskustelujen pohjalta. Budjetit katsotaan vielä erikseen, mutta suuruusluokka on kuten keskusteltu. Tämä on pienempi hanke, jolle kuitenkin tarvitaan riittävä rahoitus.

c. Tieteellinen kooste, päätös etenemisestä

Koosteen tuloksena olisi hyvä olla jotain sanottavaa loka-marraskuussa. Tästä tehdään tarkempi suunnitelma, joka lähetetään kaikille Basecampiin kommentoitavaksi. Päätökset tehdään elokuun kokouksessa.

d. Kesällä odotettavat komission ehdotukset

Kommentointia varten perustetaan pieni työryhmä, johon tulevat mukaan Regina, Asikainen, Ollikainen ja Seppälä.

10. Muut mahdolliset asiat

Elokuun kokous 25.8. pidetään joko VTT:llä Otaniemessä tai Viikissä. Lokakuun kokous pidetään näistä toisessa.

Seuraavien kokouksille tehdään doodle-kysely seuraavilla päivillä (aika aina klo 12–16):

Lokakuu: ti 11.10 tai ke 12.10.

Joulukuu: ti 13.12. tai to 15.12.

11. Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16:40.